

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO	
SKALA OCEN	KRYTERIA OCENIANIA
CELUJĄCY	<p>Jak na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – biegłe posługuje się zdobytą wiedzą i umiejętnościami z języka polskiego obejmującymi program nauczania dla klasy IV z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego, językowego, tworzenia wypowiedzi i samokształcenia; – bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach, olimpiadach przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ogólnopolskim; – aktywnie uczestniczy w zajęciach edukacyjnych np. wykonuje dodatkowe zadania i pomoce naukowe, prezentuje referaty, pracuje metodą projektu, tworzy własne teksty; – zdobytą wiedzę samodzielnie i twórczo wykorzystuje do rozwijania własnych uzdolnień o charakterze indywidualnym.
BARDZO DOBRY	I. Kształcenie literackie i kulturowe.
	<p>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie; – wyczerpująco określa tematykę oraz problematykę utworów; – rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; – opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; – wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; – wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu, opowiadania; – wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; – rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego (epitet, porównanie, przenośnię) oraz określa ich funkcje; – rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie); – wyróżnia cechy dialogu; – charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów; – objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne w tekstach; – w sposób interesujący określa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; – wskazuje wartości oraz samodzielnie wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach w utworze. <p>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny; – precyzyjnie określa temat i główną myśl tekstu; – dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); – odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych, wyrażone wprost od wyrażonych pośrednio; – wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); – rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; – dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);

- rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- z uwagą odbiera i odnosi do własnego doświadczenia filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży;
- na podstawie poznanych tekstów kultury odnosi się z szacunkiem do przeszłości i tradycji literackiej, dostrzega i kieruje się wartościami: prawdy, dobra, piękna, miłości, przyjaźni, pracowitości a także odróżnia dobro od zła.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki), określa ich funkcje i używa we właściwych kontekstach;
- prawidłowo odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- rozpoznaje formy liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
- rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, wykrzyknikowe i rozkazujące - rozumie ich funkcje i je stosuje.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- używa stylu wypowiedzi stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- dostrzega w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- identyfikuje tekst jako komunikat;
- rozpoznaje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- określa sytuację komunikacyjną, rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała) i rozumie ich wpływ na kształt wypowiedzi;
- rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba, akcent;
- zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- bezbłędnie zapisuje zdania ze względu na budowę i cel wypowiedzi;
- w mowie i piśmie prawidłowo posługuje się słownictwem związanym z omawianymi kręgami tematycznymi.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.

BARDZO DOBRY	III. Tworzenie wypowiedzi.
	<p>1. Elementy retoryki. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w rozmowie na wskazany temat stosując elementy konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu; – tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, uwzględniając odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; – rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; – rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi. <p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia; – wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz; – prawidłowo tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu; – redaguje notatki; – rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje; – tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.
	IV. Samokształcenie.
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzysta i selekcjonuje informacje zawarte w różnych źródłach, gromadzi wiadomości; – korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych; – zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych); – poznaje życie kulturalne swojego regionu; – rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.
DOBRY	I. Kształcenie literackie i kulturowe.
	<p>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie; – określa tematykę oraz problematykę utworów; – rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; – na ogół opowiada o wydarzeniach fabuły; – wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; – wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu, opowiadania; – dostrzega obrazy poetyckie w poezji; – rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; – rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab

- w wersji);
- wyróżnia cechy dialogu;
- wskazuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów;
- częściowo objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne w tekstach;
- na ogół opowiada o wrażeniach jakie wzbudza w nim czytany tekst.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- rozpoznaje wypowiedź jako tekst informacyjny;
- określa temat i główną myśl tekstu;
- dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- na ogół odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych, wyrażone wprost od wyrażonych pośrednio;
- zna definicje i rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego;
- dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);
- częściowo rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- na podstawie poznanych tekstów kultury odnosi się z szacunkiem do przeszłości i tradycji literackiej, dostrzega i kieruje się wartościami: prawdy, dobra, piękna, miłości, przyjaźni, pracowitości a także odróżnia dobro od zła.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- rozpoznaje podstawowe części mowy, na ogół określa ich funkcje i używa we właściwych kontekstach;
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- zwykle stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- popełnia nieliczne błędy przy określaniu formy liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
- w większości rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, wykrzyknikowe i rozkazujące.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- często używa stylu wypowiedzi stosownego do sytuacji komunikacyjnej.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- identyfikuje tekst jako komunikat;
- rozpoznaje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- zna i na ogół stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- w większości poprawnie zapisuje zdania ze względu na budowę i cel wypowiedzi;
- w mowie i piśmie posługuje się słownictwem związanym z omawianymi kręgami

DOBRY	<p>tematycznymi.</p> <p>4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – popełnia nieliczne błędy ortograficzne wykorzystując podstawowe reguły pisowni; – popełnia sporadyczne błędy w używaniu znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka..
	III. Tworzenie wypowiedzi.
	<p>1. Elementy retoryki. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w rozmowie na wskazany temat; – na ogół tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, uwzględniając odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; – w większości stosuje akapity w pisemnej wypowiedzi. <p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia; – wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem; – w większości prawidłowo tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu; – rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS); – tworzy opowiadania związane z treścią utworu.
	IV. Samokształcenie.
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – doskonali ciche i głośne czytanie; – korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, ale nie zawsze selekcjonuje informacje; – korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych; – zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych); – poznaje życie kulturalne swojego regionu; – rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i częściowo wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.
DOSTATECZNY	I. Kształcenie literackie i kulturowe.
	<p>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na ogół rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie; – częściowo określa tematykę oraz problematykę utworów; – w większości rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; – opowiada o wydarzeniach fabuły; – wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz z pomocą nauczyciela określa ich cechy; – ogólnie wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu, opowiadania; – wybiórczo dostrzega obrazy poetyckie w poezji;

- częściowo rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego;
- zwykle rozpoznaje cechy dialogu;
- z pomocą nauczyciela wskazuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów;
- częściowo objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne w tekstach;
- mało precyzyjnie opowiada o wrażeniach jakie wzbudza w nim czytany tekst.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- z pomocą nauczyciela określa temat i główną myśl tekstu;
- zwykle dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- w większości rozumie definicję adaptacji utworu literackiego i z pomocą nauczyciela podaje jej cechy;
- dokonuje odczytania niektórych tekstów poprzez przekład intersemiotyczny;
- wybiórczo rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- na podstawie poznanych tekstów kultury odnosi się z szacunkiem do przeszłości i tradycji literackiej, dostrzega i kieruje się wartościami a także odróżnia dobro od zła.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- częściowo rozpoznaje w wypowiedziach części mowy, na ogół określa ich funkcje i używa we właściwych kontekstach;
- na ogół odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- w większości stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- popełnia błędy przy określaniu formy liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- częściowo rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
- rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, wykrzyknikowe i rozkazujące.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- popełnia błędy w posługiwaniu się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- na ogół używa stylu wypowiedzi stosownego do sytuacji komunikacyjnej.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- zwykle identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi oraz tekst jako komunikat;
- częściowo rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- wybiórczo zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi zawierające błędy językowe.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- popełnia liczne błędy ortograficzne wykorzystując podstawowe reguły pisowni;
- popełnia liczne błędy w używaniu znaków interpunkcyjnych.

DOSTATECZNY	III. Tworzenie wypowiedzi.
	<p>1. Elementy retoryki. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w rozmowie na wskazany temat; – z pomocą nauczyciela tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź; – na ogół rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi. <p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na ogół tworzy spójne wypowiedzi; – wygłasza z pamięci tekst; – z pomocą nauczyciela tworzy plan twórczy tekstu, zaś odtwórczy tworzy samodzielnie; – na ogół rozróżnia współczesne formy komunikatów; – tworzy opowiadania o prostej konstrukcji językowej.
DOPUSZCZAJĄCY	IV. Samokształcenie.
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na ogół korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, słownika ortograficznego; – częściowo zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych; – poznaje życie kulturalne swojego regionu; – stara się rozwijać umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną.
DOPUSZCZAJĄCY	I. Kształcenie literackie i kulturowe.
	<p>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie; – z pomocą nauczyciela określa tematykę oraz problematykę utworów; – rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; – częściowo opowiada o wydarzeniach fabuły; – z pomocą nauczyciela wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; – z pomocą nauczyciela wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu, opowiadania; – z pomocą nauczyciela dostrzega obrazy poetyckie w poezji; – wybiórczo rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; – z pomocą nauczyciela rozpoznaje cechy dialogu, wskazuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów; – mało precyzyjnie opowiada o wrażeniach jakie wzbudza w nim czytany tekst. <p>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z pomocą nauczyciela określa temat i główną myśl tekstu; – z trudem dostrzega relacje między częściami wypowiedzi; – z pomocą nauczyciela dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje w wypowiedziach części mowy;
- wybiórczo odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- z trudem rozpoznaje formy liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia); popełnia liczne błędy w formach gramatycznych wyrazów odmiennych;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, wykrzyknikowe i rozkazujące.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- popełnia liczne błędy w posługiwaniu się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- wybiórczo stosuje reguły akcentowania wyrazów.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- popełnia liczne błędy ortograficzne wykorzystując podstawowe reguły pisowni;
- popełnia liczne błędy w używaniu znaków interpunkcyjnych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- z pomocą nauczyciela uczestniczy w rozmowie na wskazany temat;
- z pomocą nauczyciela tworzy uporządkowaną wypowiedź.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- tworzy kilkuzdaniowe, niespójne wypowiedzi z licznymi błędami językowymi;
- sporadycznie wygłasza tekst z pamięci;
- czyta cicho, nie rozumie czytanego tekstu;
- z pomocą nauczyciela tworzy plan odtwórczy tekstu.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela korzysta ze słowników ortograficznych;
- z pomocą nauczyciela korzysta z zasobów bibliotecznych.

NIEDOSTATECZNY

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki edukacyjne nie osiągną poziomu wymagań koniecznych. Uczeń nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności uniemożliwia osiągnięcie minimalnego postępu edukacyjnego.

Opracowanie:

Joanna Kozłowska

Magdalena Wygnańska - Gajcy